

POST BELLUM – Kapitán Vojtěch Bartoš

V loňském roce to bylo přesně 100 let od narození Vojtěcha Bartoše, šumického rodáka a vlastence, který bojoval v Africe, Francii, absolvoval výcvik v Anglii a účastnil se osvobození Československa od fašistické nadvlády. Přečtěte si pozoruhodný příběh hrdého muže, který by neměl být zapomenut a jeho životní osud byl víc než výjimečný.

Pan Vojtěch Bartoš se narodil jako nejmladší z 11ti dětí na Suchém řádku. Po studiu na brodském gymnáziu nastoupil v roce 1936 k výkonu prezenční vojenské služby do Hranic na Moravě. Po vzniku protektorátu v roce 1939 emigroval a nechal se najmout do francouzské cizinecké legie. S ní se dostává do daleké Afriky. Avšak začátek 2. světové války ho vrací zpět na evropský kontinent. Přes Francii se dostává do Velké Británie, do nově vznikající československé exilové armády. Tam ho čeká náročný výcvik u protiletectvé baterie.

Na podzim roku 1944, po otevření 2. fronty, se československé jednotky konečně zapojují do bojů proti hitlerovskému Německu. Obrněné brigádě, u níž Vojta sloužil, se dostalo té výsady, že byla začleněna do jednotek amerického generála Pattona, který měl za úkol se co nejdříve probít na území okupovaného Československa. Byla to odměna jen několika stovkám čs. vojáků, kteří mezi prvními vstoupili do nově se formující armády. Vojta byl asi jediným vojákem ze Zlínského kraje.

Když v květnu 1945 stanul s 2. obrněnou brigádou a americkými vojáky na českém území, dočkal se velkého zklamání. Stalo se tak díky rozhodnutí mocností, které nedovolovalo překročit demarkační čáru. Vojáci totiž nemohli pomoci pražskému povstání, kde tehdy zbytečně zemřeli další lidé.

Celých šest těžkých let Vojta přežil ve zdraví. Když se americkým džípem vrátil do Šumic, byla to velká sláva. U Tlachů v hospodě byla veselice a celá dědina měla velkou radost. Vojta přivezl americké konzervy rýže, šunky, mandarinek, špagety, čokoládu, žvýkačky, najlonky...

Byl povýšen do hodnosti štábního kapitána a stal se velitelem jihlavske posádky, kde se také usadil. Vypadalo to, že konečně začne žít normální život. Oženil se s herečkou Horáckého divadla, dcerou velkopodnikatele s drogistickým zbožím. Zakrátko se jim narodil syn Ivo.

Po únorovém puči v roce 1948 se ale nad Vojtou a celým Československem začala zatahovat mračna. Hned 1. března byl poslán na dovolenou a o něco později propuštěn z armády. Manželka se synem emigrovali, on už to ale nestihl.

V září 1949 byl jako bývalý příslušník západní armády s cejchem nepřítel vlasti zatčen a odsouzen na čtyři roky do vězení. Za to, že při draní peří učil spoluvězně angličtinu a za své vzpurné chování byl umístěn do korekce na samotku. Dozorci tam Vojtovi zakovali řetězy, které byly spojeny s železným závažím, se kterým musel celý den obcházet pryčnu a nesměl se zastavit. Často taky dostával rány býkovcem.

Z vězení Na Borech byl poslán do uranových dolů do Jáchymova. Po propuštění z vězení si v Jihlavě těžko hledá práci, pracuje jako traktorista, většinou jako pomocný dělník u lopaty u Pozemních staveb Jihlava.

V padesátých letech má soudně zakázáno navštěvovat Šumice. Přebývá občas u sestry v Újezdci a do Šumic chodí pod rouškou tmy po kolejích, setkat se s příbuznými. Den pak tráví v komoře nebo ve stodole a v noci se vrací. I v tomto období se Vojta vzpírá a čeká ho další vězení v roce 1956 na 6 týdnů a v roce 1957 na 18 měsíců za slova: : „Přijde jednou doba, kdy se toto všechno musí napravit a s příslušníky západní armády musí být počítáno. Takových, jako jsem já, kteří jsme ve válečné době byli postaveni do situace na život a na smrt a jsme za dnešního lidově demokratického zřízení zavřeni za to, že s tím nesouhlasíme, je mnoho.“

Kdysi štábní kapitán, oceněný válečnými řády, zemřel v Újezdci u Luhačovic 10. června 1982 při návštěvě synovce, kde je také pochován.

V roce 2008, po skoro šedesáti letech, navštívil Ivo Bartoš, univerzitní profesor geologie z Kolína nad Rýnem rodnou ves svého otce. Zavítal na obecní úřad, kde mu pomohli dohledat příbuzné. Když u nich uviděl fotografie své matky a materiály o svém otci, byl velmi dojat.

Vojtěch Bartoš se nikdy nedočkal žádného odškodnění ani omluvy. Neměl by být proto nikdy zapomenut! Čest jeho památce!

Na Vojtěcha Bartoše zavzpomínali jeho příbuzní. K napsání článku bylo použito také materiálů z archivu Ministerstva obrany.

Článek byl převzat ze Šumického zpravodaje č. 2, ročník 2014.